

แหล่งเรียนรู้ในตำบลดิ่ง

1. แหล่งเรียนรู้ด้านอาหารท้องถิ่นบ้านดิ่ง

1.1 **อาหารพื้นถิ่น** เมื่อมาถึงถิ่นแดนไทยเบิ่งต้องมาลองชิมอาหารพื้นถิ่นของชาวไทยเบิ่ง อาทิเช่น ลาบหัวปลี เป็นอาหารจานสุภาพที่ไม่ใช่เนื้อสัตว์แต่ใช้หัวปลีซอยปรุงแทน น้ำพริกกากหมูที่มีเคล็ดลับความอร่อยคือ หอม กระเทียมคั่วให้หอม แล้วโขลกปนกับกากหมูใส่มะขามเปียก น้ำตาล และกะปิ ทานคู่กับผักสด และแกงคั่วหน่อไม้ดอง อาหารการกินอื่นไม่ว่าจะเป็นแกงป่า แกงบุก แกงไข่น้ำ และก๋ออาหารที่ใช้กำจัด กำจัดจะคล้าย ๆ กับโคกสลุง เขาจะเอากำจัดมาผสมกับการทำอาหารโขลกตำแบบนี้เป็นต้น จะทำเป็นแกงพริกกับเกลือ น้ำพริกก็จะใช้กำจัดเหมือนกันพริกเกลือ ส้มมะขามจะมีความคล้ายกับโคกสลุง (ตัวแทนชาวบ้านดิ่ง, 2566)

1.2 **ข้าวโป่ง** ขนมโบราณที่ใช้ข้าวเหนียวแช่น้ำแล้วเอาไปนึ่งให้สุก จากนั้นรอฟักให้เย็นก็เอาไปตำกับครกไม้ขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นครกตำข้าวสมัยก่อน มีสากไม้ตำยาวเป็นการร่วมมือร่วมใจของชาวบ้าน เมื่อแบ่งถูกตีถูกตำถูกนวดจนเป็นเนื้อเดียวกัน ก็จะนำมาปั้นและใส่ไส้ ที่ทำจากถั่วลิสงคั่ว บดละเอียดผสมกับงาดำคั่ว น้ำตาลปีบ (ตัวแทนชาวบ้านดิ่ง, 2566)

ภาพที่ 3 การทำขนมข้าวโป่ง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่

ขนมข้าวโป่ง มีมานานมากหลายชั่วอายุคน ตั้งแต่สมัยปู่ย่า ทำให้แขกทานเป็นขนมทานเล่น เพราะอะไรถึงเรียกว่าข้าวโป่ง มาจากอีผ้าห่มคลุมโป่งวิธีการทำขนมข้าวโป่งเหมือนการห่มผ้าห่ม ปัจจุบันจะนิยมซื้อข้าวเหนียวมาทำเองมากกว่าสาเหตุที่นิยมซื้อเพราะการปลูกข้าวเหนียน้อยลง ชาวบ้านหันมาปลูกข้าวเจ้ากันหมดแต่ชาวบ้านก็ยังอนุรักษ์วิถีของชาวไทเบิ่งอยู่ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน (คุณยายเมะ, คุณยายสุนทร, 2566)

วิธีการทำขนมข้าวโป่ง

1. ขนมข้าวโป่งมีส่วนผสม คือ ข้าวเหนียว น้ำตาลปีบ งาม เกลือ
2. วิธีการทำ เริ่มจากแช่ข้าวเหนียวข้ามคืนแช่เสร็จแล้วเอาไปนึ่งใช้เวลาประมาณ 30 นาที แล้วไปคั่วงา วิธีการนึ่งและคั่วจะใช้เตาถ่านไม่ใช่เตาแก๊ส เมื่อคั่วงาเสร็จแล้วเอาไปตำจะตำไม่ละเอียดมากจนเกินไปแล้วแบ่งไว้ 2 ถ้วย ถ้วยหนึ่งไว้โรยตอนตำ อีกถ้วย

เอาไปผสมกับน้ำตาลปีบ เมื่อนึ่งข้าวเหนียวเสร็จแล้ว วิธีการตอนไปเอาไปตำให้เหมือนแป้ง คล้าย ๆ การทำโมจิแล้วโรยงาเพื่อไม่ให้มันติดครกกับสาก แต่ครกกับสากเป็นวัสดุที่ทำจาก ไม้ตำเสร็จก็ทำแบน ๆ ห่อใส่ไส้ ไส้จะเป็นงาที่ตำแล้วผสมกับน้ำตาลปีบ นำมาห่อเป็นทรง คล้ายดักแด่แล้วเอาไปคลุกกับงาที่ตำไว้อีกถ้วย เป็นการเสร็จสิ้นแค่นี้เราก็จะได้ขนมโปง อร่อยพร้อมทาน

ภาพที่ 4 การทำข้าวโปง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

1.3 ขนมดาด ขนมปังหรือขนมดาดกระทะ ซึ่งเป็นขนมทานเล่นที่ถูกคิดค้นมาจากอดีต เพื่อให้ลูกหลานไว้กินเล่นโดยทำจากแป้งข้าวเจ้า แป้งข้าวเหนียว ผสมน้ำและใส่หัวกะทิ แล้วใส่เนื้อมะพร้าวทึนทึก น้ำตาล และซุบไซ้ ก่อนลงไปปิ้งในกระทะให้เกรียม ใช้เตาถ่านที่เพิ่มความหอมของควันไฟ

ภาพที่ 5 การทำขนมดาด
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่

1.4 ผัดหมี่โบราณ สมัยก่อนชาวบ้านจะไม่ค่อยมีเงิน แต่มีวัตถุดิบสมัยนั้นหางานใช้ต้นทุนน้อยแล้วนำมาใส่ปริมาณเยอะๆ และปรับแต่งสูตรแต่ละครัวเรือนบางหลังก็ใส่หมูใส่ไก่ (ตัวแทนชาวบ้านตี่ล้ง, 2566)

วิธีการทำผัดหมี่โบราณแบบไทเบิ่ง

1) ส่วนผสม หมี่ขาว น้ำมะขาม ต้นหอมซอย น้ำตาลปีบ กระเทียม น้ำตาลทราย ซอสมะเขือเทศแดง ซอสซีอิ้วขาว

2) วิธีการทำ ต้มน้ำให้เดือดแล้วเอาหมี่ขาวใส่หม้อ 10 - 20 วินาที แล้วนำขึ้น สะเด็ดน้ำต่อไปเอากระเทียมกับหัวหอมนำไปซอย แล้วผสมรวมกัน แล้วนำไปผัดในกระทะให้เหลือง ตามด้วยน้ำมะขาม ต่อด้วยน้ำตาลปีบ น้ำตาลทราย เกลือป่นนิดนึง ใส่ซอสมะเขือเทศแดงลงไป ตามด้วยซีอิ้วขาว แล้วใส่หมี่ขาวลงไปผัดให้เข้ากัน

ภาพที่ 6 การทำผัดหมี่โบราณ

ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

1.5 ขนมห้อมแกงโบราณ ต้นตำรับแท้ขนมห้อมแกงโบราณต้องใช้เถาถกลม ขนมห้อมแกงสูตรโบราณจะใช้แปง กะทิ น้ำตาลมะพร้าว หรือน้ำตาลปีบ ไข่ไก่ แล้วขยำให้เข้ากัน ตามด้วยหัวกะทิอีกรอบ เมื่อกรองเสร็จก็ผสมถั่วเขียวนึ่งบดละเอียด แล้วเทลงถาด อลูมิเนียมถกลมแบบวิธีอบแบบโบราณ มักอบด้วยเตาถ่านที่ปิดด้านบนและด้านล่าง ซึ่งเป็นภูมิปัญญาการอบขนมแบบดั้งเดิม เมื่อหน้าสุกเป็นสีน้ำตาล จะโรยหน้าด้วยหอมเจียวพร้อมเสิร์ฟ

1.6 มะสัง ต้นมะสังเป็นพันธุ์ไม้ป่าที่ถูกใช้เป็นผักและสมุนไพรพื้นบ้าน นิยมนำผลและยอดอ่อนมาใช้ประโยชน์อย่างมาก โดยเฉพาะผลที่ใช้ทำน้ำผลไม้ ยอดอ่อนใช้เป็นผักสด คู่กับน้ำพริก ซุปหน่อไม้หรือเมนูลาบ ซึ่งคนในชุมชนไทเบ็งต๊องได้นำมาใช้ประกอบอาหาร และใช้กินเล่น ผลมะสังมีลักษณะกลม คล้ายกับผลมะนาว ขนาดผลประมาณ 4-8 เซนติเมตร เปลือกผลมีสีสีเขียวเข้ม ค่อนข้างเรียบ ผลอ่อนมีสีเขียว เนื้อเปลือกอ่อน เมื่อแก่มีสีน้ำตาล เนื้อเปลือกผลแข็ง หนาประมาณ 1 เซนติเมตร เปลือกมีกลิ่นหอม ถัดมาจากเปลือกผลจะเป็นส่วนของเนื้อ และเมล็ด เนื้อผลมีลักษณะเป็นวงใส มีเมล็ดจำนวนมาก แทรกอยู่ภายในวงเมล็ดมีรูปไข่หรือรี มีขนาดเล็กประมาณ 3-4 มิลลิเมตร เปลือกเมล็ดมีสีเหลือง เปลือกเมล็ดแข็ง ภายในเป็นเนื้อเมล็ดสีขาว

ภาพที่ 7 ผลของต้นมะสัง

ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ผลมะสังให้รสเปรี้ยว ชาวชนบทนิยมใช้ประกอบอาหารแทนมะนาว เนื่องจากให้รสเปรี้ยวจัดได้เหมือนกัน อาทิ ใส่ส้มตำ ใส่แกงส้ม ใส่ในยำต่าง ๆ ผลอ่อนนำมารับประทานเป็นผลไม้เปรี้ยว ใช้รับประทานสดหรือจิ้มพริกเกลือ ผลมะสังนำมาต้มน้ำดื่มเป็นน้ำผลไม้ที่ให้รสเปรี้ยว นอกจากนั้นยังแปรรูปเป็นผลผลิตภัณฑ์อาหารอย่างอื่น เช่น แยมมะสัง คุกกี้มะสัง ไวน์มะสัง แยมมะสัง และเยลลี่มะสังยอดอ่อน และใบอ่อนมะสัง มีรสฝาดมัน ใช้กินสดหรือนำมาอังไฟให้อ่อน ใช้กินเป็นผักคู่กับอาหาร เช่น น้ำพริกปลา ปลา ร้าบอง ชุบหน่อไม้ เมนูลาบ มะสังเป็นไม้ที่มีเนื้อเหนียว สามารถปลูกแบบต้นเล็กจากกิ่งได้ เพิ่มจำนวนกิ่ง และตัดแต่งกิ่งได้ง่าย ใบมีจำนวนมาก และดกหนา เนื่องจากมะสังเป็นไม้ที่เติบโตได้ในทุกสภาพดิน และเป็นไม้ที่ทนต่อสภาพแห้งแล้งได้ดี ในบางพื้นที่จึงนิยมใช้ต้นมะสังเป็นต้นตอสำหรับเสียบยอดไม้ชนิดอื่น เช่น มะนาว หรือ มะกรูด

2. แหล่งเรียนรู้ทางพุทธศาสนาและความเชื่อบ้านดิลัง

ลักษณะความเชื่อของชาวบ้านแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ คือ 1) ความเชื่อและปฏิบัติตามคำสอนในพุทธศาสนา คือเชื่อว่าทำดีได้ดี เชื่อในบาปบุญคุณโทษ โลกนี้โลกหน้า ปฏิบัติธรรม วิปัสณากรรมฐานเพื่อหลังไปนิพพาน อีกแบบคือ 2) ความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องของผีและวิญญาณ เป็นความเชื่อในเรื่องภูติผีวิญญาณเชื่อว่าในโลกนี้มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์คุ้มครองคนที่ทำดีและคอยให้ร้ายคนที่ทำชั่วเชื่อว่าวิญญาณขอพรพรพบุรุษจะยังคอยดูแลหลานอยู่สังเกตได้จากการนับถือผีบรรพบุรุษในรอบปีจะมีการรวมญาติทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้กับวิญญาณของบรรพบุรุษ การกำหนดวันทำพิธีกรรมจะเป็นเรื่องที่ทำมาช้านานในกลุ่มเครือญาติไม่จำเป็นที่จะต้องเป็นวันสงกรานต์ ญาติพี่น้องคนใดมาร่วมในพิธีไม่ได้ก็จะส่งเงินมาแทน เหตุผลที่ไม่สามารถจะมาร่วมในพิธีกรรมได้เนื่องจากไม่ได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่บ้าน เปลี่ยนอาชีพจากทำนามาเป็นข้าราชการหรือทำงานเอกชนในโรงงานอุตสาหกรรม ที่มีระบบการทำงานที่แน่นอนดังนั้นวันหยุดงานจึงต้องเป็นไปตามระเบียบของงาน นอกจากนี้ในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 วันเป็นวันที่ทำพิธีกรรมของหมู่บ้าน

2.1 วัดติลิ่ง

วัดติลิ่งเป็นวัดราษฎร์ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 5 ตำบลติลิ่ง อำเภอดงพิกุล จังหวัดลพบุรี เป็นวัดในสมัยอยุธยา ประวัติหมู่บ้านจากคำบอกเล่าของผู้รู้หรือประชาชนชาวบ้าน และผู้สูงอายุในหมู่บ้านติลิ่ง ทำให้ได้รับทราบถึงประวัติความเป็นมาของตำบลติลิ่งโดยสังเขปได้ว่า ก่อนนั้นได้มีชาวบ้านเป็นกลุ่มอพยพมาจากเวียงจันทน์ ประเทศลาวเพื่ออพยพหลบหนีภัยสงครามกบฏเจ้าอนุวงศ์ในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ช่วงรัชกาลที่ 1 - 3 โดยมีเชื้อสายลาว ไทยเบ็ง และญวน กลุ่มลาวไทยเบ็งจะตั้งหลักแหล่งอยู่ ณ หมู่บ้านบ้านติลิ่ง บ้านหนองนาและตำบลโคกสลุง ในสมัยปัจจุบัน แต่เดิมผู้คนจะตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ดงปลาชิว ทว่าอยู่ได้ไม่นานนักก็เกิดโรคระบาดได้แก่โรคคอหิพและโรคฝีดาษ ระบาดอย่างหนัก ผู้คนล้มตายเป็นจำนวนมากชาวบ้านดงปลาชิว จึงได้อพยพมาตั้งบ้านเรือนอยู่ที่หนองหอมแต่แล้วโรคภัยก็ยังตามมาระบาด อีกจึงได้อพยพมาอยู่ที่บ้านติลิ่งจนกลายเป็นหมู่บ้านที่มีคนตั้งครัวเรือนหลายพันครัวเรือนดังเช่นปัจจุบันอีกคำกล่าวที่ได้แสดงถึงที่มาของหมู่บ้านหรือตำบลติลิ่ง ตามตำนานเล่าว่า ได้มีสามีภรรยาอยู่คู่หนึ่งมาตั้งรกรากทำมาหากินเป็นคู่แรก ชื่อว่า ตาติ กับ ยายลิ่ง ต่อมา มีผู้อพยพมาอยู่กันเรื่อย ๆ เมื่อผู้คนมาอยู่รวมกันจำนวนมาก ๆ ก็กลายเป็นกลุ่มครัวเรือน ต่อมาก็กลายเป็นหมู่บ้านและได้เรียกขานกันที่อยู่นี้ว่า “บ้านติลิ่ง” เป็นการสำนึกในชาติพันธุ์เดียวกันหรือให้เกียรติแก่ผู้ที่มาอยู่ก่อนบริเวณพื้นที่ของหมู่บ้านติลิ่ง ได้พบแร่เหล็กและน้ำตาเหล็กไหลที่ได้หลอมจากบริเวณลานอุโบสถวัดพนมวันเพื่อทำท่อประปาส่งน้ำจากอ่างซับเหล็กไปเลี้ยงในตัวเมืองละโว้หรือลพบุรี ในอดีตก็ได้มีการศึกษาชุมชนแห่งนี้มาแล้วโดยเป็นการศึกษาของนักประวัติศาสตร์ชื่อศรีศักร วัลลิโภดม เมื่อปี พ.ศ. 2522 ซึ่งผลจากการศึกษา ทำให้ทราบว่าพื้นที่ตั้งของบ้านติลิ่งเคยเป็นที่เดินทัพของพระรามาธิบดีที่ 2 ช่วงปี พ.ศ. 2335-2352 โดยพระรามาธิบดีที่ 2 ได้ยกทัพผ่านมายังหมู่บ้านแห่งนี้

ภาพที่ 8 บริเวณวัดด็ลิ่ง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

วัดดิลังมีพระพุทธรูปสักสิทธิ์ คือ หลวงปู่มัน สร้างโดย นายมัน และนางทองคำ หมายสกุล พร้อมด้วยสาธุชน เมื่อ พ.ศ.2526 ประดิษฐานอยู่ในพระวิหาร ซึ่งมีลักษณะการก่อสร้าง ก่อด้วยศิลาแรงแบบปูน อายุราว 700 กว่าปี แต่ยังไม่แน่ชัด สาธุชนจะเดินทางมากกราบสักการะเพื่อความศิริมงคล

เจ้าอาวาสวัดดิลัง ได้ให้สัมภาษณ์ว่า วิหารโบราณไม่ใช่โบสถ์ก่อตั้งมาเกิน 100 ปี แล้ววิหารเก่าเป็นยุคเดียวกัน กับไม่มีหลักฐานปรากฏแน่ชัด แต่มีเอกลักษณ์เป็นภาษาขอมโบราณ เปิดให้เข้าเยี่ยมชมศึกษาได้ จุดสังเกตสำคัญคือ หากเป็นโบสถ์ต้องมีเสมา แต่วิหารไม่มีเสมา เป็นสิ่งที่มีมานานคู่บ้านคูเมืองรอยพระพุทธรูปบาทอยู่ที่ตั้งบนยอดเขาน้ำอัญเชิญมาไว้ยังวิหารเป็นศิวลิ่ง คนลพบุรีสมัยโบราณมีการบูชาศิวลิ่ง รวมทั้งมีการทำพิธีกรรมตามความเชื่อด้วย

ภาพที่ 9 วิหารเก่าวัดดิลิ่ง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 10 โบสถ์วัดดิลิ่ง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2.2 วัดพนมวัน

วัดพนมวัน ตั้งอยู่ เลขที่ 109 หมู่ที่ 3 ตำบลดีลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี เริ่มก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2330 และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อปี พ.ศ. 2360 วัดพนมวันเดิม ตั้งอยู่เชิงเขามีป่าไม้ทั่วไป และบ้านเรือนของประชาชน ห่างออกไป เป็นทุ่งนา มีแนวป่าไม้หนานาพันธุ์ บริเวณที่ตั้งวัดมีอิฐ กระจับปี่ เครื่องปั้นดินเผา ซึ่งปรักหักพังอยู่เป็นจำนวนมาก มีเศษโลหะ แร่เหล็ก พร้อมรูปปั้นแกะสลักเนื้อหินศิลาแลงเป็นหลักฐานตลอดจนใบเสมาเก่า เนื้อศิลาแลงแกะสลัก เป็นรูปพระนารายณ์แผลงศร พร้อมเครื่องศิวิลิ่งของศาสนาพราหมณ์เป็นหลักฐานของความเป็นวัดโบราณมาก่อน อย่างน้อยคงสร้างขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลายหรือรัตนโกสินทร์ตอนต้นก็เป็นได้

จากรายงานวิจัยเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในชุมชนไทยเบ็งบ้านดีลังพบว่า ในอดีตได้มีการศึกษาถึงเนินดินสร้างโบสถ์และชุมชนแห่งนี้มาแล้วทำให้ทราบว่าที่ตั้งของวัด ที่เคยเป็นเส้นทางที่พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง) ยกทัพผ่านชุมชนนี้และห่างจากวัดไปทางทิศเหนือติดกับวิทยาลัยเทคนิคลพบุรีแห่งที่ 2 ซึ่งเป็นที่ของหนองช้านอนและเป็นที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จคล้องช้างป่าบริเวณหนองช้านอน ทรงประทับบริเวณวัดราชบรรทม ข้อมูลนี้ได้มาจากวิทยานิพนธ์ที่เป็นการศึกษาด้านโบราณคดีเกี่ยวกับการถลุงเหล็กที่เกิดขึ้นบนเนินเขาแร่เหล็กอุทยานประวัติศาสตร์วัดพนมวัน ซึ่งวัดพนมวันเคยเป็นวัดร้างมาแล้วหลายครั้งและเคยมีเจ้าอาวาสมาแล้ว 19 รูป ต่อมาได้มีพระประเสริฐชุติบุตร (คำวิวงษ์) หรือ พระครูโชติวารธรร จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้มาเป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2530 จนถึงปัจจุบันมีการบูรณวัดมาอย่างต่อเนื่องจนได้รับเป็นวัดอุทยานเพื่อการศึกษา

ภาพที่ 11 วัดพนมวัน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2540 ได้เป็นวัดส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมดีเด่น ของกรม
อนามัยและสำนักพุทธศาสนา เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2550 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ
สยามบรมราชกุมารีพระราชทานรางวัลแก่ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา
อเนกประสงค์กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ วันอังคารที่ 13 พฤษภาคม 255 แต่พระ
ครูโชติวรารชชุติธโร (ประเสริฐ คำวิวงษ์) เจ้าอาวาสวัดพนมวัน ได้รับพระราชทานรางวัล
ผู้ทำคุณประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนา สาขาสงเคราะห์ประชาชนและส่งเสริมพัฒนาชุมชน
และได้เป็นวัดพัฒนาตัวอย่าง เมื่อวันที่ 12 สิงหาคม 2556 จากพุทธสถานกรมการศาสนา
กระทรวงศึกษาธิการ ปัจจุบันวัดพนมวันมีที่ดินรวม 73 ไร่เศษ

วัดพนมวันจุดศูนย์รวมใจของพุทธศาสนิกชนในตำบลตี่ลัง และมีสถานที่สำคัญ
รวมกันอยู่มากมาย เป็นแหล่งเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน เนื่องจากการจุดพบสิ่งของใช้
สมัยโบราณและมีพระพุทธรูปซึ่งหาดูได้ยาก

ภาพที่ 12 บริเวณวัดพนมวัน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

มีเรื่องเล่าสืบกันมาว่า ในสมัยครั้งที่ทัพของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 ผ่านมาในพื้นที่อันเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านตลิ่งนั้นได้มีการพักรวมไพร่พล โดยได้ขุดหลุมฝังเครื่องใช้ที่ไม่จำเป็นบางส่วนไว้ ต่อมาได้มีการขุดพบเนื่องจากได้มีการขุดสระน้ำในบริเวณวัดยังพบแหล่งถลุงแร่เหล็ก โดยมีหลักฐานเศษแร่เหล็ก และท่อเหล็กขนาด 2 - 3 คืบเป็นจำนวนมาก ปัจจุบันนำมารวบรวมและเปิดเป็นพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านให้นักท่องเที่ยวได้เยี่ยมชม ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์เรียนรู้ของชุมชนภายในตำบล

ภาพที่ 13 ศาลที่วัดพนมวัน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2.3 วัดพรหมรังษี

วัดพรหมรังษีเป็นวัดในการให้สร้างของสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) อยู่บริเวณ ซอย 11 และซอย 12 ถนนสาย 21 ตัดกับถนนสาย 3017 ตำบลสีลัง อำเภอพัฒนา นิคม จังหวัดลพบุรี เจ้าอาวาสคือ เจ้าคุณพระพิพัฒนคณาภรณ์ เหตุที่วัดนี้มีชื่อว่าวัดพรหมรังษี สืบเนื่องมาจากในอดีตสมเด็จพระพุฒาจารย์ (โต พรหมรังสี) ได้เดินธุดงค์และได้หยุดพักปักกลด ณ ที่แห่งนี้ ต่อมาผู้ที่มีศรัทธาในพุทธศาสนาจึงได้ร่วมใจกันสร้างวัดและศาสนสถานต่าง ๆ อย่างมากมายและใหญ่โต นอกจากนี้ยังเป็นสถานที่ปฏิบัติซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ วัดนี้มีพระอุโบสถทรงจตุรมุข พระเจดีย์ทรงระฆังคล้ายพระบรมธาตุนครศรีธรรมราชและสิ่งก่อสร้างอื่นที่มีความสวยงาม รอบ ๆ บริเวณมีความร่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่น้อยและสะอาด และอีกประการที่สำคัญ วัดพรหมรังษี มีต้นโพธิ์ ต้นไทร ที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพล อดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถเสด็จพระราชดำเนินมา เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2515 ทรงเป็นประธานยกช่อฟ้า ตัดถวายลูกนิมิตอุโบสถและทรงปลูกต้นโพธิ์ ต้นไทร ที่ด้านข้างอุโบสถไว้เป็นอนุสรณ์อันเป็นต้นไม้มงคลคู่วัดพรหมรังษี รวมทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้และเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของประชาชนตำบลสีลังและจังหวัดลพบุรีที่จะร่วมน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณหาที่สุดมิได้

ภาพที่ 14 วัดพรหมรังษี
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2.4 ศาลปู่แก้ว ปู่สังข์ ปู่ญวน

ศาลปู่แก้ว ปู่สังข์ ปู่ญวนเป็นพึ่งทางใจของชาวบ้าน ที่เคารพกันมาตั้งแต่เนิ่นนาน มีความเชื่อเกี่ยวกับต้นตระกูล ปู่แก้ว ปู่สังข์ ปู่ญวน เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของในหมู่บ้านเลย ขโมยจะปล้นบ้านแกก็ขึ้นมา มาบอกพ่อคนดี “ขโมยจะปล้นบ้านพวกมึงแล้วเด้อ” แล้วโจรก็มาตัดหัวแกไปเหลือแต่ตัว โจรมันตายแล้วแต่มันเอาหัวเขาไป แต่มันฝังไว้ตรงไหนพวกชาวบ้านก็หาไม่เจอ แล้วก็แต่งตั้งกันใหม่จนเดือน 6 ขึ้น 6 ค่ำจะต้องไหว้ทุกปี ของที่ใช้ไหว้จะมีหัวหมู เหล้า ไก่ ขนม ต้มแดงต้มขาว พอฝนมาปู่แก้ว ปู่สังข์ ปู่ญวน ก็จะปกปักรักษาคนในชุมชน

ภาพที่ 15 บริเวณศาลปู่แก้ว ปู่สังข์ ปู่ญวน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 16 ภายในของศาล
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

2.5 ความเชื่อผีโรง

ผีโรง คือ ผีบรรพบุรุษตามความเชื่อของคนไทเบิ่ง ที่คนในบ้านดีลังนับถือบูชาสืบทอดกันมาเพื่อดูแลรักษาลูกหลานและคนในชุมชน โดยจะรับสืบทอดกันในตระกูลผ่านลูกชายแล้วก็ผ่านลูกสาวลงกันไปเรื่อยๆ จากคำบอกเล่าของป้าแอน ต้นตระกูลป้าแอนเจ้าของบ้านเป็นร่างทรงพี่ชายแกทึ่ง แล้วแกก็มาอยู่ที่นี่ ก็เป็นคนแก่มากวิกมือให้ช่วยด้วย ป้าก็ไม่รู้คนแก่มากจากไหนป้าก็เลยให้เขาดูเขาบอกว่าเป็นผีโรงที่ไม่มีที่อยู่เขาก็มาขออยู่กับป้า ป้าก็เลยรับถ้าไม่รับผีโรงก็จะแตกต้นตระกูลก็จะบ้าลูกหลานก็จะบ้าของผีโรงจะไหว้ทุกเดือน 3 ขึ้น 3 ค่ำ 3 ปี เลี้ยง 1 ครั้ง แต่ของปู่สังข์จะเป็นเดือน 6 ขึ้น 6 ค่ำ ผีโรงเวลาเขาจะเลือกคนที่เขาจะขอมายู่ด้วยเขาจะเลือกจากเขาคนที่มีความหอมเขาถึงจะเอาถ้าไม่มีผมหอมเขาจะไม่เอาภายในบ้านข้างบนป้าไม่ได้นอนหากว่าถ้าลูกหลานไม่สบายก็จะมาให้ป้าดูถ้าตายก็คือตายจะดูแม่นยำไม่ตายก็จะเปลี่ยนตัวจะมีคนตายแทน ดูแม่นยำนี้ผีโรงอย่างลูกหลานคนไหนจะสอบเป็นครูถ้าเขาช่วยก็คือช่วยถ้าเขาไม่ช่วยก็คือไม่ช่วย ถ้าโกหกเขาก็ไม่ยอมช่วย หากเวลาจะดูจะมีของไหว้โดยใช้เหล้า ยา ขนม ใส่เงินให้ 100 ผีโรง มีชื่อชื่อว่า ปู่ขุนเดชณรงค์

ภาพที่ 17 บริเวณบ้านคนเลี้ยงผีโรง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

เรื่องความเชื่อใครจะเชื่อไม่เชื่อป่าแอนก็ได้ว่า แต่ตอนแรกป่าแอนเองก็ไม่เชื่อแต่ป่าไม่มีเงินแม้แต่สักบาทเลยป่าก็จะไปขอยืมใครก็ไม่กล้าแต่ก็มีเงินจำนวน 26,660 บาท มาอยู่หน้าบ้านป่าเลย ป่าก็รอดูว่าเงินใครหายจะได้ไปคืนเขา แต่ก็ไม่มีใครมาบอกว่าเงินหายก็เลยปฏิญาณจะเลี้ยงกับผีโรงว่าจะเลี้ยงแก่ 3 ปี 1 ครั้ง ป่าก็ไม่ได้ชอบแต่ต้องรับ เพราะลูกหลานจะรับป่าตายก็คือจบ ส่วนปู่สังข์เขาเป็นเจ้าบ้านก็ต้องนับถือตลอด (จิตรส หอมดี, 2566)

ภาพที่ 18 หิ้งบูชาผีโรง
ที่มา : ภาพถ่ายจากสมาชิกกลุ่ม

3.1 ความเป็นมาของเนินถลุงแร่เหล็ก

สามารถพบเห็นร่องรอยของพื้นที่ถลุงแร่เหล็กในอดีตได้เพราะลักษณะทางภูมิประเทศที่ยังคงเป็นโคกเนินทั้งหมู่บ้านโดยเฉพาะในเขตวัดพนมวัน และวัดดิลัง คือในเขตวัดพนมวันจะพบวิหารตั้งอยู่บนเนินกลางวัดซึ่งเนินดังกล่าวก็คือ เนินถลุงแร่เหล็กในสมัยก่อนประวัติศาสตร์นั่นเอง ส่วนที่วัดดิลังพบบึงน้ำขุดติดกับวัดเชื่อว่าบึงดังกล่าวน่าจะเป็นบึงที่ช่วยในการถลุงแร่และช่วยในเรื่องอุปโภคบริโภคของคนในแต่ละยุคสมัยเพราะพื้นที่ของหมู่บ้านห่างไกลจากแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งนี้ที่ วัดดิลังยังพบโบสถ์เก่าสมัยอยุธยาตอนปลายอีกด้วยจึงน่าจะเชื่อได้ว่าพื้นที่บ้านดิลังน่าจะมีผู้คนอาศัยอยู่ตลอดเวลาโดยไม่เว้นช่วงจากหลักฐานทางโบราณคดีและทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวมานี้แสดงให้เห็นว่าหมู่บ้านดิลังเป็นชุมชนโบราณที่มีขนาดใหญ่ชาวบ้านมีอาชีพในการถลุงเหล็กต่อมาความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่หมดไปผู้คนจึงอพยพไปอยู่ที่อื่นเมื่อสภาพดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นผู้คนที่พากันอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานทำมาหากินใหม่ นอกจากนี้จากคำบอกเล่าของผู้ใหญ่บ้านเล่าว่า เมื่อขุดสระน้ำวัดดิลังได้พบเศษกระเบื้องและเครื่องปั้นดินเผาที่มีทั้งเคลือบและไม่เคลือบที่ตกอยู่ตามผิวดินมาผ่นเล่นกับเพื่อน

ภาพที่ 19 แหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์เนินเขาแร่เหล็ก

ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

วัดพนมวันจึงตั้งอยู่บนเนินเขาแร่เหล็ก สันนิษฐานว่าพื้นที่นี้ เคยเป็นฐานผลิต หลอมหินศิลาแลงส่งไปสร้างวังที่เมืองละโว้ในยุคขอมเรืองอำนาจ ตำนานที่เกี่ยวข้องกับ แหล่งถลุงเหล็ก ในอดีตเป็นที่หลอมแร่เหล็กต่อมาชาวบ้าน บ้านดงปะชีวเกิดโรคระบาด (โรคห่า) ได้อพยพออกจากหมู่บ้านและมาตั้งหมู่บ้านรอบๆ บริเวณเนินดินที่เป็นที่หลอมแร่ เหล็กและได้ตั้งวัดอยู่บนเนินดินปัจจุบัน

ภาพที่ 20 แร่เหล็ก

ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

4. แหล่งเรียนรู้เครื่องจักรสานบ้านดิลัง

4.1 เครื่องจักรสาน มีการทำเครื่องจักสานโดยการนำไม้ไผ่ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก ภายในชุมชนบ้านดิลังมาทำเป็นเครื่องจักสานข้าวของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น เหวไม้ ฝั่ ฝาชี ชุ่ไม้ไผ่ ตะกร้า กระบุง และเครื่องจับสัตว์น้ำหลาย ๆ ชนิด เป็นภูมิปัญญาที่มีมา ยาวนานแต่ในช่วงหลังมีการทำเครื่องจักสานน้อยลงเนื่องจากสภาพสังคมไทยที่เปลี่ยนไป ทำให้ลูกหลานต้องออกไปทำงานนอกชุมชนและคนรุ่นหลังให้ความสนใจกับเครื่องจักสาน น้อยลงแต่หันไปสนใจกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ (ตัวแทนชาวบ้านดิลัง, 2566)

ภาพที่ 21 การทำเครื่องจักสาน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

4.2 ไม้กวาดทางมะพร้าว ไม้กวาดทางมะพร้าวเป็นเครื่องมือใช้ทำความสะอาดที่ต้องมีติดไว้ทุกบ้าน ถึงจะหาซื้อได้ง่ายตามร้านค้าทั่วไปในราคาไม่สูงมากนัก เหมาะแก่การนำมาใช้งานได้ทนทานตามต้องการ ไม้กวาดทางมะพร้าวทำมาจากทางมะพร้าว ด้ามจับยาวกว่าไม้กวาดทั่วไป มักนำมาใช้กวาดทำความสะอาดพื้นข้างนอก ลานบ้าน สนามหญ้า โดยจะนำมากวาดเศษหิน ดิน ทราาย ใบไม้ หรือเศษขยะชิ้นใหญ่ไว้กองรวมกัน

ภาพที่ 22 การทำไม้กวาด
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

5. แหล่งเรียนรู้ชุมชนท้องถิ่นบ้านดิลัง

5.1 โรงเรียนบ้านดิลัง

โรงเรียนบ้านดิลัง ตั้งอยู่หมู่ที่ 2 ตำบลดิลัง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ก่อตั้งเมื่อวันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2464 มีนายสุก บุญประสิทธิ์ ปลัดซำแย อำเภอดอกสำโรง เป็นประธาน นางเขียน พูนเพิ่ม ศึกษาธิการ อำเภอดอกสำโรง และกำนันตำบลดิลัง (ขุนดิลังรัฐกิจฉายฉายา) เป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการก่อสร้างโรงเรียน โดยครั้งแรกอาศัยศาลาการเปรียญวัดดิลัง เป็นทำการสอน มีครู 2 คน นายลุน พาซื่อ เป็นครูใหญ่ และพระภิกษุอินทร์สอน เป็นครูผู้สอน มีนักเรียน 52 คน

เปิดสอนถึงชั้น 3 คือ ชั้น 1 ,2 และประถม 3 มีลักษณะโดดเด่นเห็นได้ชัดคือป้ายชื่อถนน สมเด็จพระเทพพรพาสพร้อมบอกรวันที่ด้วย นอกจากนี้อีกแห่งหนึ่งคือ ห้องสมุดฟ้งบาร์มี ในโรงเรียนบ้านดิลงมีพระนามาภิไธยย่อ ส.ธ. ติดไว้ และมีธงที่เป็นสัญลักษณ์ประจำพระองค์ด้วย

ปัจจุบันโรงเรียนได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ปัจจุบันมีจำนวนนักเรียน ตามข้อมูลเมื่อ 10 มิถุนายน 2562 จำนวนทั้งสิ้น 329 คน ข้าราชการครูตาม จ.18 จำนวน 18 คน อัตราจ้าง ประกอบด้วย ครูธุรการ 1 คน และนักการภารโรง 1 คน ตั้งเดิมเลยท่าน ตอนนั้นเป็นครูใหญ่เสรี สังฆภัณฑ์ หลังจากที่เปลี่ยนมาเป็นผู้อำนวยการท่านเป็นสหายพระเทพ ตอนนั้นได้เรียนปริญญาโทกับสมเด็จพระเทพก็ได้เป็นพระสหายกัน จึงได้ตั้งสมเด็จพระเทพเข้ามาเกี่ยวกับด้านศึกษาของโรงเรียนบ้านดิลงของเรา ให้มีความเจริญถึงปัจจุบัน เพราะฉะนั้น สมเด็จพระเทพท่านจึงมีพระคุณอย่างมาก ไม่งั้นโรงเรียนบ้านดิลงคงถูกยุบไปแล้ว ตั้งแต่ท่านได้เสด็จมาที่นี่สร้างความเจริญให้ที่นี่ ท่านเสด็จมาที่นี่หลายครั้ง คือ ครั้งแรกวันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ.2530 และอีกครั้งวันที่ 16 สิงหาคม พ.ศ.2532 นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาจากบ้านดิลงก็ไปจะไปศึกษาต่อที่โรงเรียนพัฒนานิคม แต่ก่อนไม่มีรถเหมือนสมัยนี้ เวลาจะเข้าเมืองจะเข้ารถเฉพาะทางตลาดพระบาทและต่อเข้ามาที่ลพบุรี รถสองแถวใหญ่ ๆ สมัยก่อน จะเป็นรถที่ชาวบ้านอาศัยเข้าไปซื้อของมาขาย น้อยคนนักที่จะมีรถยนต์

ภาพที่ 23 โรงเรียนบ้านดิลง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

ภาพที่ 24 ห้องสมุดโรงเรียนบ้านดิลัง
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

5.2 บ้านเรือนในชุมชนบ้านดิลัง

การตั้งถิ่นฐาน เนื่องจากแม่แต่มานางได้หนีภัยสงครามจากเวียงจันทน์ 3 พี่น้อง ชาย 2 หญิง 1 เมื่อมาได้ผ้าได้เมียก็แยกย้ายกันไป คนที่เป็นหญิงคือแม่แต่มานางได้สามีแล้วมาอยู่ที่ดิลัง ต้นตระกูลเป็นผู้ดีเก่า มีฐานะร่ำรวย เมื่ออพยพหนีภัยสงครามได้นำแก้วแหวนเงินทองติดตัวมาด้วย อยู่ต่อมานางถนอมซึ่งอยู่ในตระกูลชั้นที่ 4 ได้แต่งงานกับคนจีนจากผืนแผ่นดินใหญ่ที่อพยพเข้ามาอยู่ในเมืองไทย และได้ประกอบอาชีพทำการค้าขายเป็นร้านแรกในหมู่บ้านนี้ นอกจากนี้ยังมีครอบครัวของกลุ่มอื่นย้ายเข้ามาอยู่ที่ดิลังด้วย ทำให้กลุ่มครัวเรือนในหมู่บ้านดิลังได้ขยายออกไป มีครอบครัวของพ่อเฒ่า โอด โปธิ์ดิลัง มาจากพะเนียด ต้นตระกูลของปู่ช่อ ประจงแต่ง มาจากโคราช ผู้ใหญ่ตั้ง จันทรคล้าย มาจากโคกสำโรง ตระกูลของผู้ใหญ่ลำตวน แจ่มมรดา มาจากสุรินทร์ เข้ามาตั้งบ้านเรือนในเวลาไล่เลี่ยกันเป็นกลุ่มแรก นอกจากนี้ที่กล่าวมานี้ก็ยังมีครอบครัวของผู้อื่นย้ายเข้ามาตามลำดับ ในสมัยนั้นยังเป็นป่าทึบผู้คนยังชีพด้วยการหาของป่าล่าสัตว์ มีอะไรก็ช่วยเหลือกัน แบ่งกันกินเจ็บปวดก็รักษาด้วยวิธีตามธรรมชาติคือต้นรากไม้ การคลอดลูกก็ทำคลอดเอง การรอดชีวิตของเด็กเป็นตายเท่ากัน พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ในน้ำมีปลาในนามีข้าว ในป่ามีต้นไม้ใหญ่

และสัตว์ป่านานาพันธุ์ ผืนดินอุดมไปด้วยพืชพันธุ์ มีหนองน้ำสะอาดได้อาศัยอาบกิน ผู้คนมีวิถีชีวิตที่เป็นอยู่อย่างที่เราเรียกว่า “อยู่เย็นเป็นสุข” นามสกุลที่อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานรุ่นแรกๆ ได้แก่ ประจางแตง ภู่อาง จำอูปถัมภ์ คำพริก โพธิ์ดีลัง แจ่มมรดา ศรีนิกร หยั่งถึง ทองเย็น ผู้ใหญ่บ้านหมู่ 3 นายคะนอง อินทรพฤกษ์ เล่าว่าเมื่อสมัยรัชกาลที่ 6 โปรดให้ตราพระราชบัญญัตินามสกุลในปี พ.ศ 2456 ได้ใช้ชื่อบรรพบุรุษของตนเป็นนามสกุลหมู่บ้านดีลัง บรรพบุรุษถูกกวาดต้อนมาจากเวียงจันทน์ ภาษาที่พูดจัดอยู่ในภาษาไทย-ลาว หรือไทย-โคราช ต่อมายังมีกลุ่มอื่น ๆ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ด้วยจนกลายเป็นกลุ่มใหญ่ จึงจำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับคนรอบข้าง ด้วยการสร้างภาษาเฉพาะขึ้นเพื่อเป็นการบ่งบอกความเป็นตัวเอง คือคำพูดที่ลงท้ายด้วยคำว่า ‘เบ็ง’ เช่น “ไปเบ็ง” ความหมายคือ ไปแถว ๆ นี้มา คำที่ลงท้ายว่า ‘เต้อ’ ‘เน้อ’ ‘เอ้อ’ เช่น “สวยเอ้อ” คือสวย หรือจะพูดลากันก็จะพูดว่า “ไปเต้อ” และยังมีคำที่แสดงให้เห็นถึงฐานะของผู้พูดด้วย เช่นคำว่า ‘เอ็ง’ ใช้แทนเป็นตัวเราเอง เช่น “เอ็งไปแล้วเต้อ” หมายความว่า “ฉันไปแล้วนะ” เป็นต้น ส่วนคำที่ใช้แทนบุรุษที่ 1 และที่ 2 คือ มิ่ง กับ ภู และ ช้า แก เขา

ภาพที่ 25 ชีวิตของคนในชุมชน
ที่มา : ภาพถ่ายจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูล

5.3 ประเพณีชุมชนบ้านดิลัง

ชาวบ้านในชุมชนดิลังได้ให้ข้อมูลเรื่องการเก็บเกี่ยวผลผลิตหลังจากฤดูเก็บเกี่ยว ชาวบ้านในละแวกวัดจะนำข้าวสารที่มากทำบุญที่วัด แบ่งมาจากที่จะนำไปขายหรือเก็บไว้ทำอาหารที่บ้านจะมาเป็นประจำหลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จ และยังมีประเพณีงานบวชที่คนในหมู่บ้านจะไปช่วยกันจัดงาน นอกจากนี้ชุมชนดิลังยังมีประเพณีเกี่ยวกับศาสนาที่สำคัญได้แก่

ภาพที่ 26 ประเพณีเกี่ยวกับศาสนา

ที่มา : <https://www.smartsme.co.th/content/111076>

1) วันวิสาขบูชา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ชาวบ้านจะนำอาหารมาทำบุญที่วัด แล้วเข้าไรรักษา ช่วงกลางคืนจะมีการเวียนเทียนซึ่งคนที่มาวัดส่วนใหญ่จะเป็นผู้สูงอายุกับเด็ก ที่มาอยู่กับพ่อแม่

2) วันอาสาฬหบูชา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 8 และวันเข้าพรรษา มีกิจกรรม การแห่เทียนของโรงเรียนศีลิ่ง ตอนบ่ายมีการถวายผ้าอาบน้ำฝน ช่วงตอนเย็นมีผู้สูงอายุถือศีล 8 นอนค้างที่วัดปฏิบัติธรรม ไหว้พระสวดมนต์ และปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐาน รุ่งเช้าวันเข้าพรรษาชาวบ้านจะนำอาหารมาถวายสงฆ์แต่เช้า

3) วันออกพรรษา ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 ชาวบ้านจะนำอาหารมาทำบุญที่วัด

4) เทศกาลบุญทอดกฐิน เป็นบุญใหญ่จะมีกำหนดเวลาที่แน่นอนว่าตั้งแต่ออกพรรษาจนถึงเดือน 11

5) เทศกาลลอยกระทง วัตถุประสงค์ของการจัดงานเพื่อหาเงินเข้าวัดและสืบทอดประเพณีไทย

6) งานเทศน์มหาชาติเป็นงานที่แต่ละวัดในหมู่บ้านจะจัดไม่ตรงกันเนื่องจากชุมชนบ้านตึ๊งมีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ แต่ละหมู่แล้วก็มีประเพณีของตนเอง ที่เห็นได้ชัดเจนคืองานเทศน์มหาชาติการกำหนดวันนั้นแล้วแต่สถานการณ์ความจำเป็นของแต่ละแห่ง หมู่ 2 หมู่ 3 หมู่ 5 จัดที่วัดพนมวัน ส่วนหมู่ 1 หมู่ 4 จัดที่วัดพรหมรังสี

7) วันสงกรานต์ ในวันที่ 13 จะมีการทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับ ส่วนในวันที่ 15 จะมีการสรงน้ำพระพุทธรูปและพระสงฆ์ และในตอนเย็นจะมีกิจกรรมสรงน้ำพระที่วัด

บรรณานุกรม

เทศบาลตำบลดีลัง. (2566). ข้อมูลพื้นฐานตำบลดีลัง (ออนไลน์). จาก <https://www.deelung.go.th/home>. ค้นเมื่อ 22 มิถุนายน 2566.

เทศบาลตำบลดีลัง. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566 – พ.ศ.2570). ลพบุรี :
เทศบาลตำบลดีลัง.

สุริยะ หาญพิชัย และณัฐทิยาภรณ์ การะเกตุ. (2561). มรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นในตำบลบัว
ชุม อำเภอชัยบาดาล จังหวัดลพบุรี. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์), 8(1). 47-60.

Phawanthaksa. (7 มกราคม 2562). ชมวัฒนธรรมไทยเบิ้ง แล้วชิมเมนูถิ่นสุดเรียบง่าย แต่
ได้สุขภาพคืนจาก <https://www.smartsme.co.th/content/111076>

คุณยายเมะ. ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อ 25 สิงหาคม 2566

คุณยายสุนทร. ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อ 25 สิงหาคม 2566

จิตรส หอมดี. ผู้ให้สัมภาษณ์ เมื่อ 25 สิงหาคม 2566